

Таким чином, у процесі дослідження національного і міжнародного права та практики його застосування, а також правової доктрини, ми виявили наступні критерії: істини чи наклепу; образи чи приниження гідності особи (що проявляється у формі жестів чи висловлювань); агресії, фізичного насилля чи очевидного спонукання до таких дій; критерій безпеки, охорони правопорядку, здоров'я, суспільної моралі і т. п.; критерій обмеження чи перешкоджання використання передбачених законом прав та інтересів.

Список використаних джерел:

1. КОНВЕНЦІЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД. ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ. ОФІЦІЙНЕ ВИДАННЯ. – К., 2006. – 176 с.
2. МАКГОНАГЛ ТАРЛАК. СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ ТА ПОВАГА ДО ІНШИХ ОСІБ / ТАРЛАК МАКГОНАГЛ // ЖИТИ РАЗОМ: ПОСІБНИК З НОРМ РАДИ ЄВРОПИ ЩОДО ВНЕСКУ ЗМІ В ПОЛІПШЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ, МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ, ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ, ТЕРПИМОСТІ ТА ДЕМОКРАТИЧНОЇ УЧАСТІ / ВИДАЄТЬСЯ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ЯШІ ЛАНЖ. – Рада Європи, 2010. – С. 7-13.
3. МЕДВЕДЄВА М.О. ТА ІН. «МОВА НЕНАВИСТІ» В МІЖНАРОДНОМУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВОВОМУ КОНТЕКСТІ / М.О. МЕДВЕДЄВА, Е.А. ДІБРІВНА, Р.В. КУХАРЧУК // АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН. – Вип. 133. – 2017. – С. 95-105.
4. РЕЗОЛЮЦІЯ 1728 (2010) ДИСКРИМИНАЦІЯ ПО ПРИЗНАКУ СЕКСУАЛЬНОЇ ОРИЕНТАЦІЇ І ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ // САЙТ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АССАМБЛЕЇ СОВЕТА ЄВРОПИ. –
URL:[https://www.coe.int/T/R/Parliamentary_Assembly/\[Russian_Documents\]/\[2010\]/\[Apr2010\]/Res1728_Rus.asp](https://www.coe.int/T/R/Parliamentary_Assembly/[Russian_Documents]/[2010]/[Apr2010]/Res1728_Rus.asp)
Рекомендація Ради Європи №97 (20) «Про наклепницькі висловлювання», ухвалена Комітетом міністрів 30 жовтня 1997 р. // Стандарти Ради Європи у сфері медіа. Законодавчий бюлетень. – К.: IREX U-Media, 2005. – С. 47-49. – URL: http://www.archives.gov.ua/International/R_E_final.pdf

*Ланде Д. В., д.т.н., с.н.с.
НДШІП НАПрН України,
Ліненко Ю. О., студент
КПІ ім. Ігоря Сікорського*

ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ У СВІТІ: МЕРЕЖЕВА МОДЕЛЬ

На цей час у багатьох країнах світу існують обмеження доступу громадян до інтернет-ресурсів, зокрема соціальних мереж і месенджерів. Це явище підлягає всебічному дослідженню. Світова система обмежень доступу до інтернет-ресурсів може бути предметом вивчення у рамках правової науки та соціології. Для здійснення аналізу стану обмежень в Інтернеті до цього часу не вистачало інструментальних засобів, програмних модулів і методик, що надаються експертам.

Метою доповіді, що пропонується, є опис мережевої технології дослідження обмежень доступу користувачів до соціальних мереж і подібних сервісів – месенджерів, мікроблогів тощо. Це обумовлено тим, що подібні обмеження застосовуються досить широко, тому виникає потреба у спеціальному програмному забезпеченні, методах і засобах аналізу, візуалізації, формального рейтингування та класифікації подібних явищ, що й обумовлює актуальність цієї роботи.

Викладення основного матеріалу. Для побудови моделі вибрано у якості бази декілька країн та інтернет-ресурсів. До розгляду не попали країни типу Куби або Північної Кореї, де заборонено практично усі соціальні мережі. У даній роботі розглядаються можливості доступу 10 країн до 12 інтернет-ресурсів, перелік яких наведено у Таблиці. Крім того, не розглядаються такі мережеві ресурси як окремі веб-сайти, великі групи, доступ до яких на законних засадах заборонений навіть у Європейських країнах, де Інтернет-свобода є найвищою у світі. Дані, що розглядаються у цій роботі є актуальними, але ще далеко не повними. Вони використовуються скоріше як приклад, полігон для демонстрації методу. У даній роботі пропонується технологія дослідження питання щодо обмеження доступу до інтернет-ресурсів.

Таблиця. Обмеження доступу до інтернет-ресурсів

Інтернет-ресурс	Країни
Facebook	Китай, Іран, Єгипет, Туреччина, Пакистан, Саудівська Аравія
Twitter	Китай, Іран, Туркменістан, Єгипет, Туреччина
Wechat	Туркменістан, Іран, Росія
LinkedIn	Росія, Куба, Іран
Instagram	Китай, Туреччина, Туркменістан, Іран
ВКонтакте	Україна, Туркменістан, Іран
Однокласники	Україна, Китай
Telegram	Росія, Іран, Китай, Пакистан
Viber	Китай, Пакистан, Узбекистан
Whatsapp	Китай, Туркменістан, Пакистан
Skype	Китай, Росія, Узбекистан
Youtube	Іран, Пакистан, Китай, Єгипет, Туреччина, Саудівська Аравія

Розглянемо інформацію з Таблиці по країнам більш докладно.

Китай. Доступ до ряду іноземних сайтів з території КНР обмежується в рамках проекту «Золотий щит» (так званий Великий китайський фйрвол). Веб-сторінки фільтруються за ключовими словами, пов'язаними з державною безпекою, а також по «чорному списку» адрес сайтів. Фільтрації підлягають Facebook, Twitter, Instagram, Однокласники, Telegram та багато інших західних ресурсів.

Іран. В Ірані держава дуже жорстко обмежує неконтрольований доступ населення до Всесвітньої павутини. Під заборонаю знаходиться Youtube, Facebook, Twitter, Wechat, LinkedIn, Instagram, Вконтате й Telegram.

Египет. У Єгипті, незважаючи на проголошену свободу слова та думки, законодавство залишає для влади простір для блокування контенту: фільтруються Youtube, Facebook й Twitter.

Туреччина. У Туреччині громадянам заблокований доступ до Facebook, Twitter, Instagram і Youtube.

Пакистан. У Пакистані за рішенням суду був заблокований Youtube. Під фільтрацію також попадають Facebook, Viber, Telegram й Whatsapp.

Саудівська Аравія. У Саудівській Аравії встановлено низку правил й обмежень щодо розповсюдження інформації. У зв'язку з цим інтернет-фільтрація розповсюджується на такі ресурси як Facebook, Youtube та інші.

Туркменістан. У Туркменістані інтернет-фільтрація розповсюджується на Twitter, Wechat, Instagram, Вконтакте й Whatsapp.

Росія. На даний момент у Росії заблоковані Wechat, LinkedIn, Telegram й Skype.

Україна. 16 травня 2017 року Президентом України підписано указ [1], за яким введено в дію рішення РНБО про оновлення списку санкцій проти ряду російських компаній, серед яких соціальні мережі «ВКонтакте» і «Однокласники», електронний поштовий сервіс Mail.Ru тощо. Усім їм встановлено санкційний термін у три роки. Цей указ обумовлюється гібридною війною, яка ведеться проти нашої держави.

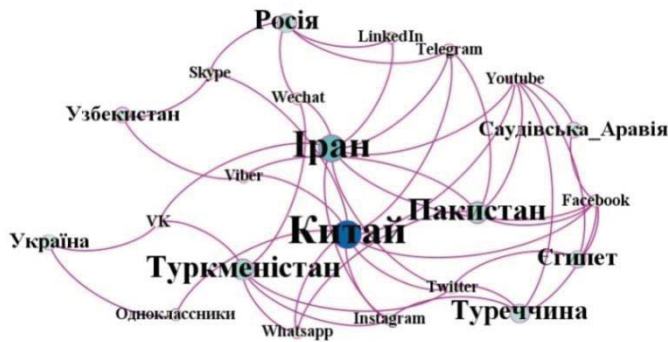
Узбекистан. Інтернет-фільтрація в Узбекистані розповсюджується на Viber й Skype.

З формальної точки зору наведену таблицю можна представити у вигляді біографу, один сегмент якої – інтернет-ресурси, інший – держави. Ці сегменти пов'язані між собою значенням «обмеження доступу». Відповідно пропонується сформувати матрицю цих зв'язків, яку можна зберігати на комп'ютерному носії у форматі csv.

Для візуалізації та подальшого аналізу сформованого біографу (мережі зв'язків «обмежень» між державами та інтернет-ресурсами) можна застосувати низку програмних систем, одна з яких – Gephi (<http://gephi.org>) [2]. Після завантаження сформованого csv-файлу буде отримано графічне відображення мережі (Мал. 1) і визначено основні її параметри: кількість вузлів: 22; кількість зв'язків: 44; щільність графу 0,095 тощо.

Як один із напрямків аналізу соціальних мереж можна розглядати ранжирування вузлів за різними критеріями, зокрема PageRank[3] і HITS [2].

Алгоритм HITS забезпечує вибір з інформаційного масиву кращих вузлів, на які введуть посилання («авторів», у нашому випадку країн) і «посередників» (вузлів, від яких йдуть посилання цитування, у нашому випадку – інтернет-ресурсів, доступ до яких обмежується).

Мал. 1. Мережа обмежень

Відповідно до алгоритму HITS, для кожного вузла мережі m_j рекурсивно вираховується його значимість як автора $a(m_j)$, при цьому підрахунок суми проводиться по всім вузлам, які посилаються на даний вузол, та посередника $h(m_j)$, де підрахунок суми проводиться по всім вузлам, на які посилаються у даному вузлі.

$$a(m_j) = \sum_{i \rightarrow j} h(m_i); \quad h(m_j) = \sum_{j \rightarrow i} a(m_i);$$

Рейтингування вузлів дає змогу виявляти країни з найбільшими обмеженнями доступу до інтернет-ресурсів, і інтернет-ресурси, що найбільше обмежуються.

Для мережі, що розглядається, результати ранжирування за цими критеріями наведено на Мал. 2. Слід відзначити, що ранжирування вузлів за критерієм HITS (Мал. 2 б) має більш велику розподільну здатність. Можна побачити, що тільки він дозволяє розділяти інтернет-ресурси за ступенем «обмеженості».

Label	PageRank
Китай	0.097906
Іран	0.08911
Туркменістан	0.069321
Росія	0.068442
Пакистан	0.064044
Україна	0.05305
Туреччина	0.051731
Узбекистан	0.048653
Єгипет	0.045135
Саудівськ...	0.039858
Facebook	0.031063
Youtube	0.031063
Twitter	0.031063
Instagram	0.031063
Telegram	0.031063
Whatsapp	0.031063
Viber	0.031063
Wechat	0.031063
VK	0.031063
Skype	0.031063
LinkedIn	0.031063
Одноклас...	0.031063

А

Label	Authority	Hub
Китай	0.549275	0.0
Іран	0.504343	0.0
Пакистан	0.338742	0.0
Туреччина	0.334866	0.0
Туркменістан	0.275962	0.0
Єгипет	0.264705	0.0
Саудівськ...	0.183387	0.0
Росія	0.167325	0.0
Узбекистан	0.073866	0.0
Україна	0.061206	0.0
Facebook	0.0	0.446615
Youtube	0.0	0.446615
Twitter	0.0	0.396074
Instagram	0.0	0.341728
Telegram	0.0	0.320219
Whatsapp	0.0	0.238977
Viber	0.0	0.197484
Wechat	0.0	0.194558
VK	0.0	0.172771
Skype	0.0	0.162291
LinkedIn	0.0	0.1379
Одноклас...	0.0	0.125338

Б

Мал. 2. Ранжирування вузлів мережі за критеріями PageRank (а) і HITS (б)

Висновки. У роботі представлено нову інформаційну мережеву технологію і методологію побудови та формального дослідження мережевих обмежень доступу до інтернет-ресурсів.

Представлена технологія дозволяє ранжирувати інтернет-ресурси та держави за рівнем обмеження перших іншими.

Мережева технологія також дозволяє виявляти кластери (класи) країн за рівнем обмеження доступу до інтернет-ресурсів, видаляти класи найбільш корельованих держав (на розглянутому прикладі, зокрема, Росія та Іран).

Змістовне пояснення обмеження доступу до соціальних мереж та інших інтернет-ресурсів у кожному випадку ґрунтується на нормативно-правових актах окремих країн.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України №133/2017 від 15 травня 2017 року. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року "Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)".

2. Cherven Ken. Network Graph Analysis and Visualization with Gephi. – Packt Publishing, 2013. ISBN: 9781783280131.

3. Langville Amy N., Meyer Carl D. Google's PageRank and beyond: the science of search engine rankings. – Princeton university press, 2011. ISBN: 9780691152660.

4. Kleinberg J.M. Authoritative Sources in a Hyperlinked Environment // Proceedings of the ACM-SIAM Symposium on Discrete Algorithms, 1998, and as IBM Research Report RJ 10076, May 1997.

*Свідло Т. М., к.ф.н., доцент
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського*

ЗАХИСТ ВІД ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА, ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЙНИМ СУСПІЛЬСТВОМ

Сьогодні на передній план висувається така галузь суспільного виробництва як виробництво і розподіл знань, причому не поряд з іншими галузями, а як основна галузь виробництва.

У свій час американський економіст і соціолог Дж. Гелбрейт при дослідженні проблеми співвідношення сфери виробництва речей і виробництва знань прийшов до висновку, що потреби індустріальної системи повинні мати другорядне значення порівняно із задачами духовного розвитку людини. Вчений прогнозує, що в майбутньому освіта стане самоціллю, а не засобом для успішного обслуговування системи. Світ, що прагне і має жадобу до знань, не може задовольнитися лише виробництвом і споживанням товарів.

Виробництво знань стало важливою формою діяльності сучасного суспільства. Метою ж освіти є формування творчої особистості, що здатна генерувати нові ідеї. Творча ж особистість породжує новий світ, і цей світ має

Національна академія правових наук України
Науково-дослідний інститут інформатики і права

Національний технічний університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет соціології і права
Навчально-науковий центр інформаційного права
та правових питань інформаційних технологій

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І НАПРЯМИ
РОЗВИТКУ**

МАТЕРІАЛИ ПЕРШОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

18 жовтня 2018 року

Київ-2018

УДК 34:004](06)

I-74

Інформаційне право: сучасні виклики і напрми розвитку: Матеріали першої науково-практичної конференції. 18 жовтня 2018 р., м. Київ. / Упоряд. : В. М. Фурашев, С. Ю. Петряєв. – Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Вид-во «Політехніка». 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-622-917-8

Матеріали конференції, з нагоди 25-ї річниці створення Національної академії правових наук України та 5-ї річниці створення Навчально–наукового центру інформаційного права та правових питань інформаційних технологій КПІ ім. Ігоря Сікорського, присвячені розгляду теоретико-правових та практичних питань розвитку інформаційного права в Україні.

Для спеціалістів у сферах правотворення, правозастосування та правоохоронної, вчених, фахівців та експертів різних галузей права, науково-педагогічних працівників, аспірантів, докторантів, студентів вищих навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться реальними та потенційними суспільно-правовими тенденціями і проблемами наслідків сучасного науково-технічного прогресу в інформаційній сфері, своєчасного та належного правового супроводження цих процесів, а також забезпечення прав, свободи і безпеки людини під час поводження з інформацією на сучасному етапі розвитку національного та світового суспільства.

У конференції взяли участь провідні експерти і вчені наукових установ і навчальних закладів, представники зацікавлених державних органів та громадських організацій. Інформаційну підтримку у проведенні заходу надали: журнали «Інформація і право» та Вісник «КПІ ім. Ігоря Сікорського» «Політологія. Соціологія. Право»

Матеріали подано у авторській редакції.

Упорядники: Фурашев В. М., Петряєв С. Ю.

Оформлення обкладинки:

Лабораторія технічної естетики та дизайну ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського
designlab.kpi.ua@gmail.com \

Балашов Д. В. (balashov.dim@gmail.com)

Рекомендовано до друку:

Вченою радою Науково-дослідного інституту інформатики і права

Національної академії правових наук України.

Протокол № 9 від 25.10.2018 р.

Вченою радою факультету соціології і права

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Протокол № 3 від .29.10.2018 р.

ISBN 978-966-622-917-8

© Науково-дослідний інститут інформатики і права
НАПрН України, 2018
© КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018
© Колектив авторів, 1918

З М І С Т

Розділ 1. ФІЛОСОФІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА, ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

<i>Новіков Б. В.</i> Право в сфері духовної культури общества.....	8
<i>Петряев С. Ю.</i> Мысли вслух о природе и понятии информации.....	12
<i>Ожеван М. А.</i> Наступальні військові операції у кіберпросторі як виклик міжнародному гуманітарному "праву війни".....	14
<i>Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю.</i> Наукова рефлексія інформаційної безпеки України: критика позитивізму.....	20
<i>Забара І. М.</i> Філософія міжнародного інформаційного права: до питання теоретичного дискурсу та наукового узагальнення напрямків досліджень.....	22
<i>Федорова І. І.</i> Десуб'єктивація соціальних ролей в контексті віртуалізації та медіатизації простору культури за умов інформаційної доби.....	26
<i>Богачев Р. М.</i> Правова свідомість в ритміці інформування-пізнання-розуміння.....	28
<i>Покулита І. К.</i> Рівень правосвідомості як компетентнісна характеристика особистості, у критеріях сучасної інформаційної культури.....	30
<i>Головко О. М.</i> Інформаційна культура - запорука забезпечення інформаційної безпеки.....	32
<i>Петряев О. С.</i> Інтернет у системі поширення ісламського радикалізму: приклад Німеччини.....	33

Розділ 2. БАЛАНС ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ, ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

<i>Пилипчук В. Г.</i> Актуальні проблеми державної політики з питань захисту прав і безпеки людини в інформаційній сфері.....	36
<i>Щириця Т. В.</i> Баланс прав і свобод в інформаційній сфері за умов постправди.....	42

<i>Чепульченко Т. О.</i>	
Права людини: баланс ідей.....	43
<i>Львова О. Л.</i>	
Свобода слова та інші права людини: критерії балансу.....	47
<i>Ланде Д. В., Ліненко Ю. О.</i>	
Обмеження доступу до Інтернету у світі: мережева модель.....	50
<i>Свідло Т. М.</i>	
Захист від інформаційного суспільства, захист інформаційним суспільством.....	54
<i>Гордієнко С. Г.</i>	
Система протидії конкурентній розвідці як технологія.....	56
<i>Чернишина Г. Г.</i>	
Маніпулювання у XXI столітті.....	58
<i>Даценко А. Ю.</i>	
Свобода слова та обмежувальні заходи як альтернативні складові захисту інформаційного простору України.....	60
<i>Руденко Т. П.</i>	
Вплив інформаційної дії ЗМІ на формування громадської думки: філософсько-правовий аспект.....	65
<i>Самчинська О. А.</i>	
Соціальні мережі як інструмент політичних маніпуляцій.....	66
<i>Співак І. В.</i>	
Інформаційні технології та право громадян на приватність.....	68
<i>Головатий А. А.</i>	
Личная информация и её оборот в Интернете.....	71
<i>Розділ 3. РОЛЬ ТА МІСЦЕ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА В СИСТЕМІ ПРАВА ТА ОСВІТИ</i>	
<i>Баранов О. А.</i>	
Місія, мета і роль інформаційного права.....	73
<i>Фурашев В. М.</i>	
Право та правова освіта у сучасності.....	77
<i>Корж І. Ф.</i>	
Інформаційне право у житті сучасної людини.....	82
<i>Заярний О. А.</i>	
Визначення предмета галузі інформаційного права в практиці Верховного Суду України: деякі теоретико-прикладні аспекти.....	85
<i>Гордієнко С. Г.</i>	
Основні поняття сфер інформаційного права, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності як системоутворюючі аспекти їх регулювання.....	88